

**JANA VLÁŠKOVÁ,
ROKOKOVÁ MÓDA NA PORTRÉTECH ŠLECHTIČEN Z ČESKÝCH ZEMÍ A
JEJICH VIZUÁLNÍ SEBEPREZENTACE**

Ústav českých dějin FF UK, Praha 2011, 136 s. + 44 obr. příloh zařazených v textu

Vyjádření vedoucí bakalářské práce

Jana Vlášková si za téma své bakalářské práce zvolila zkoumání oděvu šlechticů z českých zemí v období rokoka, konkrétně od třicátých let do počátku devadesátých let 18. století. Jako pramenná základna jí v souladu se specifickým tématem výzkumu posloužily především reprezentační portréty a další dobová zpodobnění – kupříkladu nástěnné malby – zachycující dámskou rokokovou módu ve sledovaném období. Autorka mohla vycházet z mnohdy poměrně rozsáhlých portrétních souborů šlechtických rodů žijících v 18. století v českých zemích (Valdštejnové, Schwarzenbergové, Hohenemsové atd.), zpřístupněných nejen ve formě katalogů k příležitostným či stálým výstavám, ale v některých případech rovněž v elektronické podobě. Právě účelné využití elektronických zdrojů pokládám za významnou přednost posuzované práce. Jana Vlášková se však neomezila pouze na obrazy, jimiž se už před ní zabývali jiní badatelé, ale rovněž sama sestavila svůj vlastní značně reprezentativní výbor šlechtických portrétů, a to ze sbírek deponovaných na třech různých zámcích (zámek Dobříš, Státní zámek Duchcov a Státní zámek Mnichovo Hradiště). Pramennou základnu své práce tak pořízením zdařilých fotografií iniciativně rozšířila o celou řadu obrazů, které unikátním způsobem doplňují již delší dobu známé portrétní soubory. Mnohé z obrazů z Dobříše, Duchcova či Mnichova Hradiště se právě díky práci Jany Vláškové stávají předmětem badatelské pozornosti vůbec poprvé.

I při zcela konkrétně zacíleném výzkumu, směřujícím k popsání univerzálních i specifických rysů dámské módy a k zachycení jejích proměn v průběhu bezmála sedmdesáti let, se musí badatel zorientovat ve stávající odborné literatuře. Jana Vlášková se seznámila jak s relevantními pracemi historiků umění, tak se studii věnovanými dějinám módy (zde jde v první řadě o sérii monografií Ludmily Kybalové i některých dalších autorek, které vyšly v rámci zavedené ediční řady Nakladatelství Lidové noviny nazvané Dějiny odívání). Stranou autorčiny pozornosti přirozeně nezůstala ani zahraniční literatura věnovaná fenoménu, jehož výzkum by si zasloužil interdisciplinární uchopení, v českém prostředí se ale začíná teprve pozvolna prosazovat do popředí zájmu některých badatelů. Jde o fenomén vizuální

sebe prezentace portrétovaných osob, pro něž se obraz stával svého druhu komunikačním médiem zacíleným nejen na současníky, ale zároveň (a v případě panovnických a šlechtických portrétů to platí dvojnásob) i na budoucí generace.

S vědomím této skutečnosti dokázala Jana Vlášková formulovat některé pozoruhodné teze, objasňující kupříkladu nezvykle malou míru idealizace vzhledu zpodobněných šlechtičen (jinak řečeno velkou míru realističnosti mnoha zkoumaných portrétů). V přednostním centru autorčiny pozornosti však stál oděv a v souvislosti s ním rovněž oděvní doplňky či účesy. Své sledování profilujících rysů dámské rokokové módy Jana Vlášková rozvrhla poněkud mechanicky do kapitol věnovaných jednotlivým desetiletím. Tento postup se ovšem ukázal jako vhodně zvolený a až překvapivě efektivní – prakticky pro každé zkoumané desetiletí našla autorka dominující trendy v odívání a často i v účesech, špercích atp., které velmi přesvědčivě dokumentuje na portrétech z příslušného období. Zabývá se měnícím se tvarem jednotlivých částí oděvu i měnící se oblibou některých barev, vzorů či kombinací materiálů; činí tak s mimořádným citem pro detail a pro postižení podrobností, jimž by historik umění zkoumající daný obraz z komplexního hlediska pravděpodobně nevěnoval pozornost. Dodávám, že k hodnocené práci mohu vznést jen připomínky zcela marginálního rázu (na s. 124 je období vlády Leopolda II. mylně ohraničeno léty 1790–1790, na s. 134 došlo u seznamu vyobrazení omylem dvakrát k uvedení pořadového čísla patnáct, čímž se všechny následující položky posunuly oproti číslování uváděnému u vyobrazení v textu).

Přínos studie Jany Vláškové značně přesahuje standardní nároky kladené na bakalářskou práci. Nejde jen o její výjimečný rozsah a o nevšední pečlivost, kterou jí autorka věnovala, ale především o skutečnost, že zde kromě zvládnutí „historického řemesla“ prokázala i schopnost přinést nové a přesvědčivé výsledky obohacující základní výzkum. Přínos posuzované studie nespočívá jen v precizní analýze reprezentativního souboru portrétů a v postižení vývojových trendů odívání éry rokoka v českém prostředí, ale rovněž v praktické využitelnosti zjištěných poznatků. Závěry Jany Vláškové ohledně prvků dámské rokokové módy charakteristických pro jednotlivá desetiletí 18. století lze totiž aplikovat na doposud nedatované portréty a významně tak napomoci stanovení doby jejich vzniku. Práci Jany Vláškové ráda doporučuji k obhajobě. Navrhuji ji ohodnotit jako výbornou.

V Praze dne 5. září 2011

Doc. Mgr. Marie Š. Koldinská, Ph.D.